

Cyberprzemoc to agresywne zachowanie, które krzywdzi emocjonalnie drugiego człowieka. Przyjmuje ona najczęściej formę słowną, pojawiając się w komentarzach, memach czy nagraniach wideo. Osoby, które używają cyberprzemocy wykorzystują do tego celu internet lub urządzenia mobilne.

Cyberprzemoc to następujące zachowanie:

- ✓ ośmieszanie, obrażanie, straszenie, nękanie czy też poniżanie kogoś za pomocą internetu, albo telefonu komórkowego
- ✓ podszywanie się pod kogoś w portalach społecznościowych, na blogach, wiadomościach e-mail lub komunikatorach
- ✓ włamanie się na czyjeś konto (np. pocztowe, w portalu społecznościowym, konto komunikatora)
- ✓ publikowanie oraz rozsyłanie filmów, zdjęć, albo informacji, które kogoś ośmieszają
- ✓ tworzenie obrażających kogoś stron internetowych lub blogów
- ✓ pisanie obraźliwych komentarzy na forach, blogach, portalach społecznościowych.

Ma ona miejsce między innymi kiedy:

- ✓ ktoś zamieszcza Twoje zdjęcia w Internecie bez Twojej zgody,
- ✓ ktoś umieszcza czy rozsyła w sieci nieprawdziwe informacje na Twój temat lub takie, których się wstydzisz,
- ✓ ktoś ośmiesza Cię lub nęka podszywając się pod Ciebie.

Prawo nie zapewnia w całkowitej ochrony dzieci przed cyberprzemocą.

Wybrane regulacje prawne w pewnym zakresie znajdują zastosowanie w przypadkach przemocy online. Za niektóre formy przemocy grozi odpowiedzialność karna i cywilna. Rozróżnienie to jest istotne, ponieważ mnogość form działań przemocowych przy użyciu nowych technologii powoduje, że przestępstwa zawarte w kodeksie karnym nie obejmują ich swoim zakresem. Możliwe jest wtedy wykorzystanie przepisów kodeksu cywilnego, czyli drogi roszczeń odszkodowawczych (Podlewska, Sobierajska, 2009). Przepisy prawne, do których można się odwołać w przypadkach przemocy rówieśniczej w sieci to art. 216 kk (zniewaga), art. 212 kk (znieśławienie), art. 267 i 268a kk (włamanie), art. 190 i 191 kk

(groźby), art. 190a kk (nękanie), art. 23 i 24 kc (naruszenie wizerunku dziecka).¹

Uczniowi, który jest cyberprawcą grozi: w myśl artykułu 5 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982r., poz. Nr 35, poz. 228, dalej - ustawa) wobec nieletniego mogą być stosowane środki wychowawcze oraz środek poprawczy w postaci umieszczenia w zakładzie poprawczym; kara może być orzeczona tylko w wypadkach prawem przewidzianych, jeżeli inne środki nie są w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego. Zgodnie z artykułem 6 ustawy Sąd rodzinny dysponuje całą gamą zachowań, poczynając od udzielenia upomnienia, poprzez ustanowienie nadzoru czy skierowanie małoletniego do odpowiedniej jednostki np. ośrodka kuratorskiego, zawodowej rodziny zastępczej kończąc na orzeczeniu umieszczenia w zakładzie poprawczym. Nadto, sąd rodzinny, na podstawie art. 10 ustawy, może orzec umieszczenie w zakładzie poprawczym nieletniego, który dopuścił się przestępstwa, jeżeli przemawiają za tym wysoki stopień demoralizacji oraz okoliczności i charakter czynu, zwłaszcza gdy inne środki wychowawcze okazały się nieskuteczne lub nie rokują resocjalizacji nieletniego. Ważna więc w przypadku kary jest postawa sprawcy.

Rodzice mogą ponieść odpowiedzialność za działania swoich dzieci. Sąd rodzinny, zgodnie art. 7 § 1 Ustawy może zobowiązać rodziców lub opiekuna do poprawy warunków wychowawczych, bytowych lub zdrowotnych nieletniego, a także do ścisłej współpracy ze szkołą, do której nieletni uczęszcza, poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub inną poradnią specjalistyczną, zakładem pracy, w którym jest zatrudniony, oraz lekarzem lub zakładem leczniczym oraz zobowiązać rodziców lub opiekuna do naprawienia w całości lub w części szkody wyrządzonej przez nieletniego. Nadto, na podstawie art. 8 § 1 Ustawy w wypadku, gdy rodzice lub opiekun nieletniego uchylają się od wykonania obowiązków nałożonych na nich przez sąd rodzinny, sąd ten może wymierzyć im karę pieniężną w wysokości od 50 do 1 500 złotych.

¹ BEZPIECZEŃSTWO DZIECI ONLINE Kompendium dla rodziców i profesjonalistów, Warszawa 2014, str. 19

Jak przeciwdziałać cyberprzemocy?

- ✓ Nie ma ochrony technicznej przed cyberprzemocą, która może spotkać Twoje dziecko lub Ciebie w dowolnym miejscu w sieci. Dlatego przede wszystkim należy jej przeciwdziałać.
- ✓ Jeśli Twoje dziecko zaczyna dopiero przygodę z internetem, spróbuj uświadomić mu, że istnieje w nim problem agresji i uwrażliwiał na innych ludzi – którzy wymagają szacunku w sieci tak samo, jak w kontaktach osobistych.

Warto pamiętać.

- ✓ Nawet pozornie niewinny żart może być rodzajem cyberprzemocy. Uważajmy na to, co piszemy.
- ✓ Za niektóre formy cyberprzemocy grozi odpowiedzialność karna.
- ✓ Na przemoc nie wolno odpowiadać tym samym. Jeśli czujesz, że sprawa Cię przerasta, skontaktuj się ze specjalistami lub odpowiednimi służbami.
- ✓ Pamiętaj, że w serwisach społecznościowych wszelkie przejawy cyberprzemocy można zgłosić do administratorów (zgłoś nadużycie).
- ✓ Gdy padasz ofiarą cyberprzemocy, zachowaj dowód: zrób zrzut ekranu, zachowaj SMSy lub wiadomości.

Gdy Twoje dziecko doświadczy przemocy:

- ✓ Udziel mu osobistego wsparcia, porozmawiaj, zapewnij dużo uwagi.
- ✓ Zabezpiecz wszystkie dowody cyberprzemocy.
- ✓ Zwróć się do administratora serwisu/strony z prośbą o usunięcie nienawistnych treści i zablokowanie osoby atakującej. Większość serwisów oferuje specjalny formularz.
- ✓ Jeśli możesz porozmawiać ze sprawcą lub jego rodzicami, żądaj od niego zakończenia przemocy i usunięcia z sieci wszystkich jej śladów.
- ✓ Poinformuj o tej sytuacji szkołę, wychowawcę i współpracujcie.
- ✓ Jeśli popełniono przestępstwo, poinformuj o nim policję.
- ✓ Jeśli masz pytania, dzwoń pod numer 800 100 100 – to telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa w sieci.

Powiedz swojemu dziecku o telefonie zaufania dla dzieci i młodzieży 116 111.

Bibliografia:

1. BEZPIECZEŃSTWO DZIECI ONLINE Kompendium dla rodziców i profesjonalistów, Polskie Centrum Programu Safer Internet, Warszawa 2014
2. <https://fundacja.orange.pl/blog>
3. <https://116111.pl>
4. <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/825016,nastolatki-szykanuja-w-interecie-kto-i-w-jaki-sposob-poniesie-odpowiedzialnosc.html>